Kiss Gy. Csaba tudományos munkatárs felszólalása

Nem a Nagyvilág című irodalmi folyóirat lengyel rovatának szerkesztőjeként jöttem el a magyar—lengyel kiállításra és erre az értekezletre, hanem mint a magyarországi Polonisztikai Munkaközösség titkára. Ha megengedik, először azt mondanám el röviden, mi is tulajdonképpen ez a munkaközösség. Elsősorban lengyel témákkal, magyar—lengyel kapcsolattörténeti témákkal foglalkozó kutatók, irodalmárok, nyelvészek, történészek szakmai fóruma. Idén már negyedik esztendeje dolgozik munkaközösségünk, ami tulajdonképpen tudományos összejöveteleket, információcserét jelent. Évenként általában két munkaülést tartunk meghatározott tudományos témáról. Munkaközösségünk történetéről annyit kell elmondani, hogy néhány lengyel problémákkal foglalkozó filológus — a Magyar Tudományos Akadémia Irodalomtudományi Intézetének és a Magyar Tudományos Akadémia Kelet-európai Tanszéki Kutatócsoportjának kutatói — kezdeményezték 1974-ben egy szakmai fórum létrejöttét, amely ugyanez év márciusában meg is alakult a két intézet vezetőségének jóváhagyásával. Az alakuló ülés résztvevői megválasztották a munkaközösség elnökét dr. Kovács Endre Kossuth-díjas történész, továbbá társelnökét dr. Sipos István egyetemi tanár személyében.

Elsősorban az indokolta egy ilyen szakmai fórum létrehozását, hogy Magyarországon nincsenek megfelelő mértékben koordinálva a polonisztikai és magyar—lengyel kapcsolattörténeti kutatások. A munkaközösségi ülések alkalmat jelentenek arra, hogy az egyes kutatók megismerhessék a kollégák munkáját, személyes ismeretséget kössenek. Igen fontosnak tartom egymás kutatási eredményeinek megismerését. És ezzel — úgy érzem — Kovássy Zoltán szavaihoz is kapcsolódom, mert az a véleményem, hogy annak a honismereti — talán ez a legpontosabb kifejezés — munkának nagyon érdekes és tanulságos tapasztalatait, melyet a Bem Egyesület és a lengyelbarátok végeznek, szélesebb nyilvánosságot kell kapnia. Ezt a munkát is koordinálni kellene és meg kellene szervezni szakszerű értékelését. Én itt azt megígérhetem, hogy erről a kérdésről tájékoztatni fogom Kovács Endrét, munkaközösségünk elnökét, továbbá, hogy javasolni fogom: egyik munkaközösségi ülésünket szenteljük e honismereti munkának. Így hivatásos kutatók mondanának véleményt az eddigi eredményekről, közösen lehetne kialakítani az anyaggyűjtés célkitűzéseit, feladatait. Azt hiszem mind a kutatóknak, mind a honismereti-helytörténeti munkát végző lengyelbarátoknak hasznos lenne egy ilyen találkozás.

Ami a kutatói ellátottságot illeti a magyarországi polonisztika területén, elmondhatjuk, hogy az irodalomtudomány és a nyelvészet tekintetében nem a legrosszabbak a perspektívák. Pillanatnyilag véleményem sze-

rint az utánpótlás kérdése a történettudományban már-már nyugtalanító. A fiatalabb évjáratú kutatók közül a Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézetében mindössze Petneki Áront említhetem. Azért nem szólok most az idősebb nemzedékekről, mert ők már eddig jelentős művekkel, könyvek és tanulmányok sorával járultak hozzá kapcsolataink föltárásához. Úgy hiszem, az önkéntes honismereti jellegű munka, melynek eredményeit a kiállításon láthatjuk, különösen ezért is. Arról sem szabad elfeledkeznünk, hogy az egymástól elszigetelten működők gyakran ugyanazt csinálják, ezért fontos volna a minél szélesebb körű kölcsönös megismerkedés. A gyűjtött anyagot pedig szelektálni és értékelni kell, ha pedig publikációra kerül sor lengyel—magyar témából, ügyelni kell a szakszerűségre és a pontosságra, mert publicisztikánkban bizony elég gyakran olvashatunk fölületes, nem ellenőrzött megállapításokat, s ez alól a lengyel téma sem kivétel. A fölületesség kiküszöbölése meggyőződésem szerint mindannyiunk közös érdeke. Én is problémának érzem a publikálási lehetőségek hiányát. Egyelőre nincs olyan szakfolyóirat, mely kizárólagosan polonisztikai és kapcsolattörténeti kérdésekkel foglalkoznék. De még rendszeresen megjelenő önálló kiadvány sem áll rendelkezésünkre. Az a véleményem, hogy egy ilyen orgánum létrehozása a következő évek feladata lesz, esetleg a varsói egyetem magyar tanszékével együttműködve lehetne létrehozni egy kiadványsorozatot az itteni és a lengyelországi kutatások eredményeinek bemutatására.

Befejezésül röviden arról, hogy miben látom a Bem Egyesület történelmi emlékbizottságának fő feladatait. Két területet jelölnék meg: az egyik a magyarországi lengyel emlékek, emlékhelyek módszeres és rendszeres felkutatása. Talán korszakokra is lehetne bontani a munkát és ki kellene terjeszteni az ország egész területére, bevonva minél több helytörténészt, lengyelbarátot. Mert nagyszerű dolog az, hogy például Wölfel Lajos szorgos gyűjtőmunkát végez Győrben, de mondhatnánk számos olyan megyét vagy várost, ahol vannak érdekes lengyel emlékek, de senki nem foglalkozik számontartásukkal. A másik terület a magyarországi lengyelség múltja. Valahogy úgy alakult történelmünk, hogy szinte Árpádtól kezdve mindig éltek hazánkban lengyelek, hol kisebb, hol nagyobb számban. S ha nem is volt e lengyel csoportok között kontinuitás, nemegyszer sajátos szerepet játszottak nemcsak kapcsolatainkban, de a magyar történelemben is; azt hiszem nem kell több példát említenem, mint az 1830—31-es szabadságharc után hozzánk érkezőket, vagy a második világháborús menekülteket. S miután a Bem Egyesület tagságának jelentős része hazánkban élő lengyel, magától értetődő, hogy ennek a múltnak a felkutatása az egyesület feladatai közé tartozik.